

Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 STOCKHOLM

Datum 2010-06-11
Dnr 32-2009-0520

Kammarkollegiets årsredovisning 2009

Riksrevisionen har granskat Kammarkollegiets årsredovisning, daterad 2010-02-22. Syftet har varit att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Riksrevisionen vill efter granskningen av årsredovisningen och avlämnandet av revisionsberättelse fästa generaldirektörens uppmärksamhet på nedanstående.

Riksrevisionen önskar information senast 2010-07-31 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

1. Sammanfattning

Riksrevisionen har granskat Kammarkollegiets årsredovisning och bedömt att den i allt väsentligt är rättvisande. Granskningen har dock resulterat i att antal iakttagelser som presenteras i denna rapport.

Riksrevisionen har under 2009 följt det arbete som bedrivits avseende implementeringen och tillämpningen av förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll (FISK). Revisionen har visat att det finns förbättringsmöjligheter och att processen bör utvecklas innan samtliga krav i förordningen kan anses vara uppfyllda. Det har bland annat framkommit att det inte finns en tydlig koppling mellan verksamhetens mål och riskanalyserna samt att det finns brister i dokumentation över kontrollåtgärder. Granskningen har dock visat att generaldirektörens bedömning av den interna styrningen och kontrollen i allt väsentligt är rättvisande.

Riksrevisionens granskning visade även att redovisningen av statens aktieinnehav inte var baserad på de statliga bolagens rapportering av resultatet enligt fjärde kvartalet. Kammarkollegiet utgick istället från resultatet från det tredje kvartalet. Värderingen av aktieinnehavet görs enligt kapitalandelsmetoden och enligt god redovisningssed ska värderingen utgå från senaste informationen. Kammarkollegiets rekommenderas att i fortsättningen utgå från resultat i det fjärde kvartalet vid värdering av aktieinnehavet.

2. Brister i efterlevnad av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll

Förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll (FISK) trädde i kraft 1 januari 2008. Förordningen är tillämplig på ett antal större myndigheter, Kammarkollegiet är sedan 2009-01-01 en av dessa.

Intern styrning och kontroll är en process som skapas av myndighetens ledning och medarbetare och som syftar till att verksamheten ska bedrivas effektivt, författningsenligt med en tillförlitlig återrapportering. Följande moment finns beskrivna i förordningen om intern styrning och kontroll och ska ingå i processen:

1. Riskanalys
2. Kontrollåtgärder
3. Uppföljning
4. Dokumentation

I förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), 2 kap. 8§ finns även krav på att ledningen i årsredovisningen ska göra en bedömning av den interna styrningens och kontrollens kvalitet i samband med upprättandet av årsredovisningen. Riksrevisionens bedömning är att ledningens intygande av den interna kontrollen ger en rättvisande bild. Riksrevisionen vill däremot påpeka nedan områden för förbättringar.

2.1. Riskanalyser

Riskanalys ska genomföras både för verksamheten som helhet och för alla delar i verksamheten. I riskanalysen ingår att identifiera, värdera och aktivt ta ställning till hur riskerna hanteras.

Kammarkollegiet har identifierat en stor del av sina risker som finns i verksamheten och dokumenterat dem i sina riskanalyser. Granskningen visar att Kammarkollegiet har tagit fram myndighetsinterna direktiv som motsvarar en vägledning för riskanalyser. Denna ger en beskrivning av vilka olika typer av risker som kan finnas (kortfattade beskrivningar) och av denna framgår även att riskerna ska kategoriseras och bedömas utifrån sannolikhet att de ska inträffa samt vilken påverkan de har på verksamheten. Av vägledningen framgår att sannolikhet för att händelsen ska inträffa, utifrån skalan låg, medel och hög sannolikhet. Vägledningen förtydligar inte vilka bedömningar/kriterier som ska ligga till underlag för bedömning av sannolikheter och klassificering av riskerna. Dokumentet förtydligar heller inte centrala begrepp som används i riskanalyser så som vad som avses med en kontrollåtgärd etc. Därmed ökar riskerna för att samtliga avdelningar

tillämpar olika principer för värderingen/bedömningen då gemensamt stöd saknas. Detta medför risk för att ledningen inte får ett ändamålsenligt underlag för sin bedömning av vilka risker som ska accepteras och vilka som bör åtgärdas.

Riksrevisionen konstaterar även att det saknas en tydlig koppling från uppgifter i instruktion, regleringsbrev till tydligt identifierade och beskrivna mål för verksamheten och därtill kopplade risker. Utgångspunkten för de riskanalyser som gjordes under hösten 2009 har varit en inventering av de risker som kan finnas på avdelningarna.

Riksrevisionen rekommenderar Kammarkollegiet att utveckla sitt arbete med riskanalyser genom förtydligad vägledning och stöd för identifiering av risker, kategorisering av risker samt bedömning av sannolikheter. Vägledningen bör även kompletteras med seminarier och utbildningar. Det bör även framgå vilka krav på underlag/dokumentation som bör finnas ute på avdelningarna.

Kammarkollegiet rekommenderas även att förtydliga kopplingen mellan riskanalyser och verksamhetens mål och där utgångspunkten för riskanalysen är att verksamhetens mål inte uppnås.

2.2. Kontrollåtgärder och konsekvenser

Enligt krav i FISK ska Kammarkollegiet utifrån resultatet av riskanalysen fatta beslut om hur riskerna ska hanteras. Kontrollåtgärderna ska motverka riskerna. De ska utformas i förhållande till den riskanalys som har utförts och vara inbyggda i såväl organisation som rutiner. Ansvar och tidplan för kontrollåtgärder ska dokumenteras.

Granskningen visar att Kammarkollegiet inte har fattat beslutat om hur *samtliga* identifierade risker ska hanteras, dvs. åtgärdas eller accepteras. I samband med granskning noterades att sex av de risker som bedömdes vara höga saknade beskrivning av nuvarande kontroll eller beslut om åtgärd.

Riskanalysen innehåller ingen dokumentation över vilka kontrollåtgärder som finns på plats i dagsläget för att motverka identifierade risker samt hur de fungerar. Delar av existerande kontroller framgår av dokumentet som kallas verksamhetsbeskrivningarna och som upprättas av respektive avdelning. Dessa är dock inte heltäckande. För att kunna värdera en risk bör en översikt finnas över samtliga väsentliga existerande kontrollåtgärderna. Därutöver finns det i riskanalyserna inga bedömningar över konsekvenser om risken inträffar.

Riksrevisionen rekommenderar Kammarkollegiet att kartlägga existerande kontroller för att bättre kunna bedöma och värdera identifierade risker samt bedöma konsekvenserna om risken inträffar. Kammarkollegiet bör finna

gemensamma definitioner på vad som avses med kontroll och kontrollåtgärd med syfte att säkerställa att hela myndigheten arbetar utifrån samma ansats och att ledningen får ett kvalitativt underlag för sitt intygande.

2.3. Uppföljningar

Intern styrning och kontroll ska följas upp för att säkerställa att systemen och rutinerna fungerar som planerat. Syftet är bland annat att säkerställa att viktigare kontrollåtgärder fungerar som avsett. Uppföljningen ska resultera i förslag på förbättringar i processen för intern styrning och kontroll. Revisionen visar att uppföljningar har tidigare skett inom ramen för varje avdelning. Implementeringen av en mer centraliserad och dokumenterad uppföljning påbörjades under hösten 2009.

Riksrevisionen rekommenderar Kammarkollegiet att säkerställa att det arbete som påbörjades hösten 2009 gällande uppföljning av kontrollåtgärder på central nivå, fullföljs.

2.4. Dokumentation

Granskningen visar att Kammarkollegiet har gjort en processbeskrivning för hur FISK ska hanteras och processas inom organisationen. Riksrevisionen anser att denna inte är tillräcklig och att den bör förbättras med följande delar:

- hur FISK processen ska hanteras inom Kammarkollegiet
- förtydliga den interna ansvarsfördelningen med eventuell hänvisning till arbetsordning
- förtydliga dokumentationskravet - hur dokumentation skall ske av riskanalyser som genomförs ute på avdelningarna etc
- hur uppföljning av kontrollåtgärder ser ut och former för uppföljning

Riksrevisionen rekommenderar Kammarkollegiet att fortsätta med arbetet att dokumentera processen för hantering av FISK.

3. Värdering av statens innehav av aktier

3.1. Kapitalandelsmetoden

Sedan januari 2009 är statens innehav av aktier i bolag fördelat på en förvaltande myndighet, Regeringskansliet, och en redovisande myndighet, Kammarkollegiet. Innan dess hade Regeringskansliet båda dessa uppgifter.

Innehav i dotter eller intresseföretag skall enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag 5 kap 7§ redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Enligt föreskrifterna till denna paragraf skall senast tillgängliga redovisning användas som underlag för kapitalandelsmetoden. Kammarkollegiet har per 2009-12-31 använt sig av resultatet från tredje kvartalet 2009 för merparten av bolagen och inte resultatet från fjärde kvartalet 2009. Riksrevisionen har i detta fall sökt mer vägledning kring vilket resultat som värdering enligt kapitalandelsmetoden skall bygga på och har rådgjort med expert Curt Johansson på Ekonomistyrningsverket. Riksrevisionen vill även poängtera att Regeringskansliet som innehaft ansvaret för redovisning och värdering av andelar i statliga bolag fram till 1 jan 2009 utgått från bolagens resultat från fjärde kvartalet.

Riksrevisionens bedömning är att värdering enligt kapitalandelsmetod skall bygga på bästa information vilket i detta fall betyder resultat från fjärde kvartalet. Bästa information behöver inte betyda att redovisningen skall vara en underskriven årsredovisning utan kan bygga på kvartalsrapporter som publicerats eller som Kammarkollegiet erhållit från bolagen.

Kammarkollegiet har i tilläggsupplysningar redovisat resultat för fjärde kvartalet avseende 30 bolag som lämnat ekonomisk rapportering under tiden från upprättande av Kammarkollegiets bokslut till och med den 15 februari. Kammarkollegiet har också i tilläggsupplysningarna informerat om att uppgifter om resultatförändring till och med den 28 februari kommer att lämnas till Ekonomistyrningsverket som underlag till Årsredovisningen för staten 2009. Riksrevisionens bedömning blir således att rättvisande bild sammantaget har erhållits med denna tilläggsupplysning. Riksrevisionen har lämnat en särskild upplysning i revisionsberättelsen för att upplysa mottagaren/läsaren om denna väsentliga uppgift.

Riksrevisionen rekommenderar Kammarkollegiet att utgå från fjärde kvartalets resultat som underlag för värdering av aktieinnehavet i balansräkningen per den sista december istället för användandet av tilläggsupplysningar.

Ansvarig revisor Anders Herjevik har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Aleksandra Popovic har varit föredragande.

Anders Herjevik

Aleksandra Popovic

Kopia för kännedom:

Regeringen